

ELS PINS

A Catalunya el pi crea controvèrsia. Es diu que no és un arbre autòcton, ja que se sap que els romans van ser els primers a portar-ne a aquí per a crear plantacions. Des de llavors, els "catalans" hem conreat pins. És per això que molts no el reconeixen com a arbre autòcton i diuen que és un arbre naturalitzat. Altres diuen que això és part del procés natural, que si alguns animals han ajudat a estendre altres espècies vegetals transportant, per exemple, llavors en les restes de la seva dieta, per què no s'ha d'entendre com a natural aquesta "aportació" de l'home a la natura. També hi ha qui diu que no es pot parlar que els pins formin una comunitat pròpia, ja que una pineda mai no es constituïria de forma natural.

Sigui com sigui, i sense entrar a discutir qui té raó, el pi és un arbre perfectament adaptat al nostre paisatge i totalment necessari per als nostres ecosistemes. A més a més li hem d'agrair quelcom important, i és el fet que sigui un dels arbres que primer brota després d'un malaurat incendi, començant així la reconstrucció del bosc cremat.

Com ja coneixeu les 3 regions climàtiques en què es divideix ca nostra, podeu imaginar que hi

haurà diferents tipus de pins adaptats a cadascuna d'aquestes regions, així que anem a veure quins tipus de pi ens podem trobar. N'exceptuarem 2, el pinastre (*Pinus pinaster*) i el pi insigne (*Pinus radiata*) perquè són espècies no naturalitzades.

A la regió mediterrània, les pinedes estan formades sobre tot per pi blanc (*Pinus halepensis*) i en algunes zones més concretes per pi pinyoner (*Pinus pinea*). Evidentment ambdós comparteixen zones. Es troben sovint a brolles, garrigues i màquies, o bé ocupant el lloc que en el passat van ocupar els conreus, sobretot de vinya.

En les zones de transició, on es va guanyant alçada i ens anem apropant a la regió eurosiberiana, ens començarem a trobar amb la pinassa (*Pinus nigra*), i més amunt, amb el rajolet o pi roig (*Pinus sylvestris*). Les pinedes de pinassa les trobarem sobretot en terreny calcari entre els 500 i 1.300 m d'altitud. En canvi, la pineda de pi roig ocupa més superfícies als Pirineus i a les muntanyes humides, des de l'estatge muntanyós fins al subalpí.

Per últim, el bosc més estès i representatiu de la regió boreoalpina és la pineda de pi negre (*Pinus mugo* subsp. *uncinata*). La podem trobar a par-

tir dels 1.600 m barrejada amb el rajolet, el qual desapareixerà als 1.800 m i es rendirà al domini del pi negre, que pot arribar fins als 2.300 m, adaptat a viure el fred d'alta muntanya

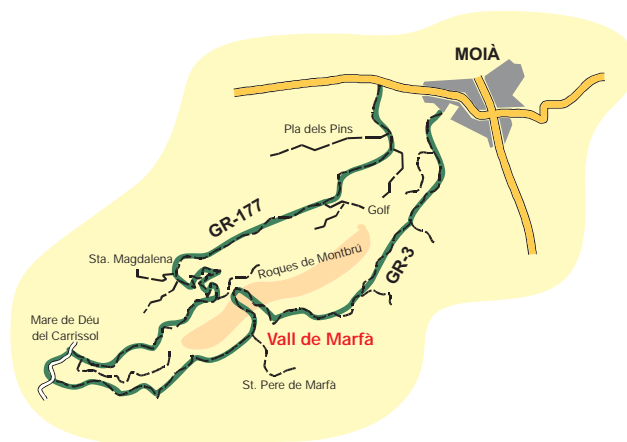
EL BOSCO: LA VALL DE MARFÀ

Un bon lloc per a trobar-nos amb la gran majoria de tipus de pins –llevat del pi negre– i poder distingir-ne les diferències, és la vall de Marfà. Aquesta vall d'un total de 2.500 ha es troba a l'altiplà del Moianès, als termes municipals de Moià, Castellcir i Castellterçol, i una part pertany a l'EIN Moianès.

Aquesta zona és un inigualable punt mig on trobar bona part de la variada vegetació del nostre país. Hi trobarem roures i alzines, és clar, i boscos de ribera, ja que aquesta vall és regada per diferents rieres i torrents, però també, 4 dels 5 tipus de pins sobre els qual hem parlat abans.

Una bona forma d'aproximar-s'hi és agafant el GR-177 que surt de Moià. Aquest va descendint en direcció sud-oest i ens comença a deixar veure els primers pins blancs lluitant entre roures martinencs i alzines. Fixeu-vos en la

seua forma poc estilitzada i el seu gran nombre de pinyes, per a diferenciar-lo. El descens en direcció sud cap a la Datzira,

ens proporcionarà una bona lliçó per a veure i distingir pins. Veurem pinasses al costat de pins blancs i ens adonarem com l'es-

corça de la pinassa és més fosca i, com diuen alguns, "tallant", a més de veure com les seves fulles –acícules– són molt més llargues. També trobarem pins pinyers d'escorça rogenca i esca-ma inconfusible. Si tenim sort, trobarem alguna pinya tendra al terra, i podrem veure com aquesta és la més gran de totes i, en conseqüència, amb els pinyons més "productius". Fixeu-vos com aquest pi té forma d'ombrel·la. Observeu com el pi blanc i el pinyer es troben més a les vessants soles, mentre que la pinassa i el rajolet, amb la seva escorça rogenca i les seves fulles petites, dominaran les vessants obagues. Aproveu per a gaudir de la majestuositat d'aquests dos últims, que destaquen pel seu canó rectilini i la

seua alçada. No dubteu a gaudir d'aquesta ruta mirant i remirant els diferents tipus de pins, un al costat de l'altre, una troballa no gaire habitual.

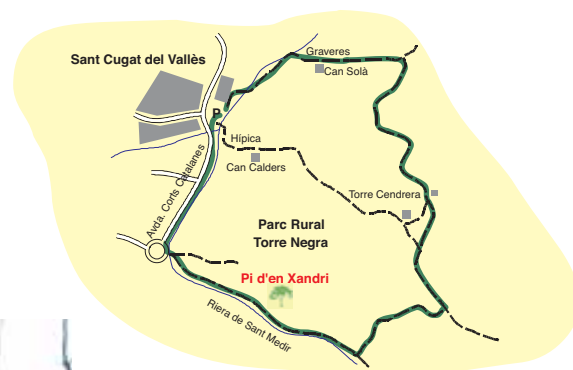
L'ARBRE: EL PI D'EN XANDRI

(41°28'2"N 2°6'3"E)

El pi d'en Xandri és un pi pinyoner (*Pinus pinea*) i està situat al parc rural de la Torre Negra, a Sant Cugat del Vallès. Té una alçada considerable –23 metres– i d'un tronc de 3,20 metres de diàmetre. La seva capçada fa 21 metres d'ample i té una forma peculiar, com de para-sol, amb una branca díscola mig nua. El pi d'en Xandri va perdre part del seu brançam a causa de la neu que s'hi va acumular la nit de Nadal de l'any 1962, quan una formidable nevada encatífà Catalunya de Blanc.

El pi d'en Xandri és un dels pins més vells de Catalunya, i és tot un símbol ecològic, cultural i històric de Sant Cugat. Es calcula que va néixer per allà l'any 1774, a l'època de Mozart, Kant i Napoleó

Bonaparte, ara fa ja uns 234 anys. Va ser declarat arbre d'interès comarcal i local l'any 1995. L'any 1997 uns vàndals intentaren serrar-lo i calar-hi foc. Va ser necessari empeltar-li un tros de tronc viu perquè la saba tornés a circular, i va ser subjectat amb els troncs que avui l'envolten per facilitar-ne la seva curació.

Albert Beneït Rochés Agent Rural

